

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ, МАРКЕТИНГУ
ТА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ**

Р. В. ЯКОВЕНКО

НАУКОВА РОБОТА СТУДЕНТІВ

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

2-ге видання, виправлене і розширене

КРОПИВНИЦЬКИЙ – 2018

УДК 378.148.005

ББК 74.588(4УКР)в6

Я47

Яковенко Р. В.

Я47 Наукова робота студентів : методичні поради та рекомендації /

Р. В. Яковенко. – [2-ге вид., випр. і розшир.]. – Кропивницький : ЦНТУ, 2018. – 44 с.

Р е ц е н з е н т и:

В. Л. Осецький – д.е.н., професор кафедри економічної теорії, макро- і мікроекономіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Н. М. Серета – к.е.н., доцент кафедри менеджменту, економіки та права Львівської академії Національного авіаційного університету

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, маркетингу та економічної кібернетики ЦНТУ. Протокол від 20 листопада 2018 року № 4.

Посібник містить методичні поради щодо організації та проведення наукової роботи студентів економічних та інженерно-технічних спеціальностей. Наведено загальні вимоги щодо оформлення результатів наукових досліджень, визначено принципи та етапи творчої взаємодії студентів з науковими керівниками. Особливе місце у структурі посібника приділено орієнтовній тематиці наукових досліджень, яка спроможна розширити коло пізнання економічної теорії, міжнародних та глобальних економічних відносин, національної економіки та її державного регулювання, маркетингу тощо.

Підготовлена праця розрахована як на студентів, так і на викладачів, що здійснюють керівництво науковою роботою студентів.

© Р. В. Яковенко, 2009.

© Р. В. Яковенко, 2018.

ВСТУП

Зміна пріоритетів суспільного розвитку, поступова переорієнтація суспільства на нематеріальні чинники та мотиви до економічної діяльності супроводжується суперечливими процесами: триває посилення злиденності переважної більшості населення на тлі збагачення дуже обмеженої кількості осіб та подальшого розшарування українського суспільства за рівнем доходів. Концепція людського потенціалу визначає розширення кола здібностей людини та ступеня її самореалізації в умовах наявності певного, мінімального рівня доходів. Наукова робота студентів є безпосереднім джерелом розвитку людського потенціалу, що визначає її сучасність та відповідність цивілізаційним викликам сьогодення.

Сучасна вища освіта в Україні орієнтується, переважно, на матеріальні параметри, економію коштів, а іноді й взагалі керується мотивом прибутковості у своїй діяльності, і найчастіше це стосується саме навчальних закладів державної форми власності. Перехід до постіндустріального суспільства за таких умов стає для України недосяжною метою.

У сучасних умовах найвагомішою роллю індивідуальної роботи студентів виступає їх діяльність у сфері наукового пошуку. Науково-дослідна робота студентів дедалі більше набуває свого виховного та світоглядного значення, особливо на тлі загальної пасивності молоді, суспільного падіння рівня культури та обізнаності. Крім виховної функції, наукова робота студентів сприяє підвищенню мотивації навчального процесу, змінює профорієнтаційні пріоритети особистості, примушує студентів поглянути на навчання з іншого боку.

Формування сучасного конкурентоспроможного об'єкта та суб'єкта ринку праці вимагає значних зусиль, матеріальних витрат та його власного бажання із відповідним сприянням особистому саморозвитку. Інтелектуальне зростання сучасної молоді має відбуватись шляхом розширення особистих спроможностей до самозростання, вміння аналізувати та використовувати наявну інформацію, яка має необмежений і дедалі більше зростаючий характер. При цьому однією з функцій людини, що опрацьовує великі масиви інформації, має бути здатність критичної оцінки та визначення її вірогідності, що можливо лише за умов наявності великого обсягу нагромаджених знань, володіння аналітичними основами.

Проблема інформатизації та безпосередньо пов'язана з нею комп'ютеризація всіх сфер людської діяльності є однією з глобальних проблем сучасного світу. Причина тому – нечуване для попередніх епох підвищення ролі інформації, перетворення її на одну з найважливіших рушійних сил усього виробничого і суспільного життя. Інформація, як сукупність будь-яких даних, фактів, свідчень, характеристик про відповідні явища, процеси, відносини, події, зібраних і систематизованих у необхідних для використання формах є основою управління організацією, фірмою чи установою. Інформатизація в усіх сферах діяльності людини дозволяє активно і потужно застосовувати все багатство інтелектуального наслідування і уроків розвитку

нашого суспільства. З цією метою все ширше розгортається використання інформаційних технологій в усіх сферах людської діяльності (проведення референдумів, опитування суспільної думки за різними аспектами життя суспільства, впровадження інформаційно-довідкових систем в різних галузях).

Метою наукової роботи студентів є розвиток інтелектуально-аналітичних здібностей індивіда, створення передумов для подальшої наукової діяльності особистості, як одного з гарантів якісного написання та захисту дипломної роботи. Дипломна або кваліфікаційна робота може стати основою подальшої наукової роботи, бізнес-плану, регіональної чи національної програми соціально-економічного розвитку. Тому від її якості може залежати не лише отримання диплому, а й перспективи подальшого наукового та матеріального зростання студента.

Підготовка високоякісної робочої сили, яка здійснюється в умовах ринкової економіки з урахуванням дедалі більше зростаючих вимог сучасного ринку праці України, спрямовується на підвищену якість отриманих знань, чесність та порядність підприємницького прошарку суспільства, підвищення загальнонаціональної продуктивності праці.

Ефективна організація діяльності підприємства сприяє раціональному використанню ресурсів, основних та оборотних фондів, підвищує його прибутковість та конкурентоспроможність на національному, а можливо й на світовому ринку. Ефективна діяльність окремого виробничого підприємства є складовою частиною загальнодержавного економічного зростання, яке сприяє економічному розвитку регіонів, покращенню їх соціальної сфери, підвищенню авторитета України в світовому суспільстві. Саме тому, наукова робота має приділяти увагу не лише фундаментальним дослідженням, а й спрямовуватись на поліпшення роботи конкретного підприємства, галузі чи регіону. Таким чином, студент під час навчання забезпечуватиме себе майбутнім робочим місцем, буде спроможний впливати на розмір своєї заробітної плати, ще навіть не працюючи на підприємстві.

Об'єктивна необхідність науково-дослідної роботи студентів полягає у трансформації суспільної свідомості населення України внаслідок переходу до ринкової системи господарювання, змін у підприємницькому секторі економіки та в системі ліберальних цінностей суспільства. Не менше значення відіграє й зміна установок структурного розвитку національної та світової економіки, надання пріоритетної уваги нематеріальному виробництву та розвитку людини у новій надекономічній якості.

Залучення до наукової роботи якомога більшої кількості студентів спроможне зміцнювати соціальну структуру навчальних закладів, долати зайві протиріччя та суперечності в системі відносин „викладач-студент”, сприяти з'ясуванню справжнього призначення слухача вищого навчального закладу, розкривати його приховані позитивні властивості, поліпшувати загальний психологічний клімат у навчальному середовищі, створювати якісно нові мотиви до процесу навчання.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Науково-дослідна робота є одним із напрямів професійно-кваліфікаційної підготовки студентів вищих навчальних закладів, яка ставить перед собою такі взаємопов'язані та взаємозалежні цілі:

- формування альтернативних підходів до засвоєння і використання навчальних, наукових, аналітичних та прогнозних матеріалів, їх критичний аналіз та співставлення із практикою сьогодення;
- визначення особистого ставлення студента до певних проблем та аспектів господарського життя, які різною мірою розкриваються в навчальних планах;
- засвоєння основ наукового аналізу, оволодіння відповідною методологією та інструментарієм, набуття та розвиток навичок роботи з науковою літературою, розуміння її градації;
- поєднання декількох методологічних підходів у процесі дослідження наукових проблем, які мають міждисциплінарний характер, застосування економічного інструментарію для розв'язання неекономічних проблем, як-то проблем соціального руху, правового розвитку, морально-етичних проблем, причин та наслідків формування і розвитку масової культури тощо;
- пошук та виокремлення частки студентів, що мають здібності до аналітичної роботи, залучення їх до кафедральних, університетських, регіональних, національних та міжнародних науково-дослідних програм. Створення відповідної мотиваційної бази;
- популяризація наукової діяльності університету і підвищення його рейтингу на різних рівнях, з метою залучення додаткових абітурієнтів та підвищення конкурсу під час вступної кампанії;
- розвиток та зміцнення морально-етичних установок студента в процесі виконання ним науково-дослідної роботи.

Науково-дослідна робота студентів здійснюється у відповідності до навчальних планів спеціальностей, програм наукової роботи факультетів і кафедр, індивідуальних планів навантаження професорсько-викладацького складу.

Залучення студентів до такого виду роботи здійснюється на добровільних засадах, з передбаченням певних форм її заохочення. Кількість осіб, напрями дослідження, терміни виконання, джерельна база та оформлення наукових результатів визначаються шляхом співпраці студента з науковим керівником, та затверджуються кафедрою. Про наявні отримані результати кафедра звітує перед факультетом та вченою радою університету.

Проміжні етапи дослідження можуть бути заслухані на засіданні кафедри. У випадку появи певних ускладнень, що стосуються питань компетенції керівника чи потреби матеріального забезпечення продовження дослідження, кафедра приймає відповідне рішення, аналізуючи наявний стан розробки наукової проблеми та його подальші перспективи. Остаточні

результати наукового дослідження доповідаються на науково-практичних конференціях, у відповідності до визначеної ієрархії.

Практичне значення отриманих результатів студентських конференцій може бути підпорядковане вирішенню прикладних вузькоспеціалізованих завдань та фундаментальних наукових напрямків.

Творча та наукова діяльність створює споживчу вартість для доволі обмеженого кола споживачів, використовуючи при цьому в якості головного чинника виробництва психоемоційну енергію. Психоемоційне виснаження завдає людині не меншої шкоди та небезпеки, ніж виснаження фізичне. Відтворення цього ресурсу може здійснюватись у вигляді відмови від творчої діяльності протягом певного часу, зміни місця замешкання та кола спілкування. Ці фактори слід обов'язково враховувати науковому керівникові.

Доцільність наукової роботи студентів можна виразити формулою, яка буде виражена у балах, і поєднуватиме грошові та негрошові чинники.

$$Д = [(P - B)] + [З + ЗБ + П - ПсВт - ЗЗ - КС],$$

де Д – доцільність наукової роботи студентів;

Р – економічний результат (отримання премії чи спеціальної стипендії);

В – економічні витрати на проведення дослідження та опублікування його результатів;

З – рівень особистого задоволення від наукової роботи (самореалізація);

ЗБ – задоволення близьких людей від наукових успіхів особи;

П – перспектива подальшого розвитку;

ПсВт – психоемоційні витрати на наукову роботу;

ЗЗ – заздрість оточуючих та можливі наслідки від неї;

КС – кризові ситуації, психологічні та психічні втрати у разі складності досягнення результату та психологічної несумісності з науковим керівником та інше.

Кожна особа при цьому визначатиме для себе пріоритет або перших квадратних дужок, де міститься економічний результат, або других, де визначаються позаекономічні результати. Якщо домінуватиме друга складова, то це означає, що існують подальші перспективи наукової роботи, і вони не зашкодять конкретній особі. Окремою проблемою при цьому є низький рівень життя, викликаний кризою, перш за все, суспільної моралі.

2. ПОСЛІДОВНІСТЬ ВИКОНАННЯ

Науково-дослідну роботу рекомендується виконувати в наступному порядку.

1. Визначення загальноуніверситетських, факультетських та кафедральних планів науково-дослідної роботи, затвердження термінів її виконання та відповідальних осіб. Корисним також є встановлення відповідальності за зрив або порушення термінів такого виду діяльності, розробка системи заохочень за якість виконаної роботи, її перевиконання за різними групами критеріїв.
2. Ознайомлення студентів з принципами дослідницької діяльності, з орієнтовними напрямками наукових досліджень та вимогами щодо її виконання. У випадку залучення до одного напрямку декількох студентів, доречно проводити її на конкурсній основі, проте заохочення має стосуватись усіх задіяних осіб.
3. Конкретизація та розподіл студентів щодо визначених напрямів. Назва напрямку може уточнюватись протягом періоду виконання, але проблемне ядро має залишатись незмінним, як і теоретико-методологічна база дослідження.
4. Вибір студентами наукових керівників; він може здійснюватись за принципом максимального наближення обраної тематики до навчальної дисципліни, наукових інтересів та набутого наукового доробку викладача. При цьому слід уникати особистих уподобань, ігноруючи рівень компетентності наукового керівника. Викладач сам може пропонувати студентам брати участь у розробці певного напрямку. Участь студента у науково-дослідній роботі має адекватним способом відбиватись на стані його успішності з предмету, який найбільше наближений до визначеної проблематики (у відповідності до модульно-рейтингової інструкції мають зараховуватись додаткові бали, пропорційно до обсягу та якості проведеної наукової роботи). Це має відбуватись навіть у тому випадку, якщо студент безпосередньо не співпрацює з викладачем, який прийматиме в нього екзамен чи залік. Після визначення основного наукового керівника, студент може користуватись послугами інших викладачів, у разі їхньої згоди та у випадку проведення міждисциплінарних досліджень.
5. Формулювання чіткого напрямку дослідження через взаємоузгодження позицій студента і наукового керівника, з урахуванням наукових потреб кафедри, факультету, університету, певного підприємства та регіону. У разі наявності оригінальних аналітичних та статистичних матеріалів, власних наукових доробків у певних напрямках, студент може сам запропонувати напрям, який буде суттєво відрізнятись від загального спектру наукового пошуку. Таких студентів доречно залучати до формування довгострокових загальних планів наукової роботи університету, включати до складу вчених та методичних рад на різних рівнях.

6. Визначення бажаних результатів дослідження (підтвердження теорії, її заперечення, розробка нових положень, концепцій, теорій, формування нової методології, взаємоузгодження різних концепцій, математичний аналіз теоретичних положень, висунення гіпотез, прогнозування певних подій, заходів та наслідків тощо). Він відбувається у відповідності до мети, яку ставить для себе особисто студент та загального напряму роботи. Правильне визначення мети роботи спрощує весь період її виконання. Студент одночасно може мати (свідомо чи несвідомо) декілька мотиваційних установок щодо виконання науково-дослідної роботи. Нею може бути суспільне визнання, досягнення економічного результату (отримання прибутку внаслідок впровадження результатів дослідження, отримання підвищеної стипендії, зокрема спеціальної чи іменної), популяризація своєї особи, самореалізація та розкриття своїх здібностей тощо. Тому одним із завдань наукового керівника є не лише наукова, а й психологічна взаємодія зі слухачем, прагнення визначення прихованих мотивів його діяльності, сприяння їх задоволенню.
7. Вибір методології дослідження. Застосування комплексу відповідного інструментарію є вірним кроком до виконання поставленого завдання, яке наближає студента до умов здійснення реальної наукової роботи. Дослідження відокремлених економічних моделей потребує застосування статичного методу, в усіх інших випадках доречно враховувати динамічні зміни досліджуваної події чи об'єкта. На початку наукової роботи, на її перших спробах студентам доречно спиратись на матеріалістичні підходи та оперувати матеріальними зрозумілими категоріями та показниками. Також доречніше застосовувати діалектичний підхід і не наближатись до метафізики, яка ще не пройшла достатню апробацію в працях українських вчених-економістів. Обов'язковою умовою є дотримання обраної методології протягом усього періоду дослідження: діалектичний матеріалізм не може змінюватись іншими методологічними підходами в процесі дослідження одного явища. Особливо небезпечним це може бути в умовах побудови нових економічних моделей, які вимагатимуть, за логікою структури економічної методології, розробки подальших заходів економічної політики.
8. Огляд літератури та збір необхідного матеріалу. В обов'язковому порядку його слід узгоджувати з науковим керівником та, за наявності, використовувати його особисті напрацювання стосовно даної проблематики. В процесі збору первинного матеріалу для здійснення дослідження доречно якомога більше розширювати коло наявної інформації. Використання інтернет-джерел доволі часто дає хибні результати, тому доречно спиратись на друковані авторитетні видання, найрейтинговіші журнали, монографії провідних українських науковців та вищих навчальних закладів. Так, слід використовувати матеріали таких наукових журналів, як „Економіка України”, „Фінанси України”, „Цінні папери”, „Україна: аспекти праці”, „Економічна теорія”, „Економіка і держава”, „Актуальні проблеми економіки”; вісники провідних

національних університетів України: київського, львівського, дніпропетровського, одеського, донецького, запорізького тощо; вісники науково-дослідних інститутів Національної Академії наук України; галузевих національних університетів, зокрема Київського національного економічного університету ім. В. Гетьмана та Київського національного торговельно-економічного університету. Слід уникати використання матеріалів, що наводяться у пресі та у засобах масової інформації через її неточність, заангажованість трактування певних подій і тенденцій, зокрема у політичній площині. В процесі тлумачення однієї економічної категорії доречно наводити 3-4 джерела, які визначають його по-різному, особливо це стосується нових категорій, та тих понять, які суттєво трансформуються останнім часом. У разі застосування інформації макроекономічного характеру, доречно використовувати декілька різних джерел та способів їх підрахунку. У випадку практичного мікроаналізу, доречно застосовувати особисті статистичні спостереження, вибірки, фотографію та хронометраж певних економічних подій, опрацювання наявних матеріалів статистичної звітності. В процесі такого аналізу може виявитись приховування реальних показників діяльності певного підприємства, що можна як враховувати, так і ігнорувати в процесі дослідження, залежно від поставленого завдання та глибини застосування методу абстракції. Співвідношення навчально-методичної, інформаційної та науково-аналітичної літератури, що застосовується в процесі дослідження залежить від теми та поставлених завдань наукового аналізу, проте, бажано, щоб усі вони були присутні. Перевагу слід надавати найостаннішим публікаціям та виданням, за виключенням першоджерел економічної класики, праць основоположників певних наукових шкіл та прикладних напрямків, загальноновизнаних підручників і навчальних посібників, творів лауреатів Нобелівської премії.

9. Безпосередньо процес творчої діяльності. Натхнення до наукової роботи студенти можуть знаходити при виконанні самостійної роботи, проходженні практики, при перегляді періодичної літератури, на лекційних заняттях та під час підготовки до семінарських і практичних занять. Режим наукової роботи має бути гнучким, студент повинен сам визначати тактичні терміни виконання окремих етапів роботи, проте на кожній стадії йому доречно підтримувати зв'язок зі своїм науковим керівником. Закон економії часу полягає у прагненні робітника якомога менше витрачати часу на працю, не зменшуючи при цьому обсяги доходу. Зекономлений час працівник використовує для отримання додаткового доходу, відпочинку, спілкування, саморозвитку, хобі тощо. У нашому випадку робітником виступає студент і йдеться про скорочення часу для заробляння балів без втрати стипендії, а в деяких випадках – і для збільшення її розміру. Ми говоримо, зокрема, про участь у безкоштовних наукових конференціях та про опублікування спільних тез шляхом дистанційної співпраці „студент – викладач (науковий керівник)”. Шляхом застосування e-mail студент отримує від викладача інформацію

та організаційні питання щодо майбутніх конференцій, орієнтовну тематику досліджень, вичитує та рецензує проміжні результати досліджень. Результатом цього є не уявне, а реальне заглиблення слухачем вузу у декілька економічних проблем, опрацювання певного обсягу літератури та інформаційних джерел, нестандартний погляд на проблему (якщо студент не є економістом за фахом) та спроба її вирішити, тобто засвоєння дедуктивно-індуктивного апарату. До інших зисків цієї методики ми відносимо: економію часу як студента, так і викладача; отримання заліку та високих балів, відповідно до якості та глибини дослідження; зростання рейтингу студента, кафедри, спеціальності, на якій він навчається, факультету, університету; можливість отримання підвищених та іменних стипендій; набуття досвіду наукової роботи; усвідомлення практичної дії деяких економічних законів, зокрема закону економії часу.

10. Оформлення результатів дослідження. Результати студентських наукових робіт можуть бути опубліковані у: місцевій пресі, електронних засобах масової інформації, збірниках наукових праць, фахових виданнях, матеріалах конференцій, колективних монографіях, навчально-методичній літературі. Досягнення студентської наукової діяльності можуть бути наочно продемонстровані під час організації наукових виставок, конференцій, днів „відкритих дверей” університету. Студент має власноруч вирішувати, у якому вигляді йому корисніше оформляти проведене дослідження. Одноосібно надрукована праця має переваги, проте колективне наукове надбання може містити в собі більше корисного матеріалу та перспектив подальших розробок.
11. Впровадження результатів дослідження. Цей етап є доволі проблемним, та доволі часто взагалі не має місця – науково-дослідна робота в більшості випадків завершується стадією опублікування результатів дослідження. Отримані практичні здобутки доречно застосовувати в процесі поліпшення фінансово-господарського стану конкретних фірм, підприємств і установ державного та приватного секторів, планування та виконання особистих та сімейних бюджетів, формування регіональних програм соціально-економічного розвитку тощо. Теоретико-методологічні надбання, такі як розробка нових теорій, висування нових гіпотез, визначення не досліджених раніше закономірностей, мають отримати продовження у подальших наукових розробках, практичному впровадженні у дослідженнях інших кафедр. Так, доречною є співпраця теоретичних, фундаментальних кафедр з прикладними випускаючими кафедрами. Відсутність практичного впровадження наукової роботи свідчить про її безперспективність, часовий, кон’юктурний, або й узагалі випадковий характер.

3. ОРІЄНТОВНІ НАПРЯМКИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ СТУДЕНТІВ

1. Еволюційні зміни сучасного маркетингового середовища.
2. Урахування фактору часу в процесі вивчення економічної теорії.
3. Використання положень теорії А. Сміта при аналізі російської збройної агресії.
4. Пріоритети державного управління: свобода чи безпека.
5. Глобалізація як фактор погіршення національної безпеки України.
6. Силкові структури як суб'єкти впливу на ринкову рівновагу.
7. Перспективи розвитку транскордонної освіти.
8. Економічні закономірності професійного спорту.
9. Ринкові закономірності коливання валютного курсу.
10. Фундаментальні передумови ефективності економічної політики.
11. Об'єкти державної економічної політики в сфері с/г.
12. Чи завжди попит є визначальним важелем ринкової економіки?
13. Вибір точки відліку для аналізу глобальної економіки.
14. „Невидима рука” ринку в умовах постіндустріальної економіки.
15. Економічні відносини місцевих рад як джерело сепаратизму.
16. Організаційно-економічні відносини у сфері вищої освіти як загроза національній безпеці.
17. Специфіка розрахунку середніх показників у статистиці України.
18. Трансформація відносин капіталу в умовах інформаційного господарювання.
19. Еволюція категорії „продуктивні сили”.
20. Суперечності розвитку мережної економіки.
21. Економічні передумови протистояння олігархічної системи економіки та креативного класу.
22. Зростання ролі фактору інформації у процесах ринкової взаємодії.
23. Формування ринкової рівноваги в умовах постіндустріальної економіки.
24. Фактор корупції в процесі діяльності міжнародних кредитних організацій.
25. Корупційний стрижень системи державного управління.
26. Вимірювання сукупного продукту в умовах постіндустріальної економіки.
27. Еволюція поняття „витрати переливу” в умовах сучасних цивілізаційних зрушень.
28. Антимонопольне регулювання як фактор становлення повноцінного ринку.
29. Автоматизація оцінювання якості роботи у ВНЗ як чинник підвищення її ефективності.
30. Проблеми оцінювання економічної ефективності творчої та наукової праці.

31. Застосування досвіду „шахової дошки закупівель AT Kearney” в умовах економічної діяльності.
32. Галузеве регулювання економіки: світовий досвід та проблеми впровадження.
33. Ефект масштабу виробництва в умовах інформаційної системи господарювання.
34. Проблеми сегментації ринку в умовах значного рівня тіньової економіки.
35. Дуалізм як фундамент методології сучасних економічних досліджень.
36. Застосування глобальних конкурентних стратегій в умовах економіки сучасної України.
37. Ринкові моделі: еволюція та складність визначення.
38. Складність демометричних досліджень в Україні.
39. Закономірності Інтернет-торгівлі в Україні.
40. Економічна безпека країни та економічна безпека держави.
41. Економічна ефективність (доречність) наукової роботи студентів.
42. Мотивація наукової і творчої діяльності.
43. Фундаментальні засади маркетингу освітніх послуг в Україні.
44. Макромаркетинг: сутність та можливості.
45. Особливості ціноутворення на ринку високотехнологічної продукції.
46. Економічна демократія як процес.
47. Економічні реформи, що треба здійснити Україні на шляху вступу до НАТО.
48. Меркантилістський і фізіократичний при аналізі торгівлі з тимчасово окупованими територіями.
49. Співвідношення цінової та нецінової конкуренції в сучасних умовах.
50. Товари першої необхідності та предмети розкошу: еволюція та дійсність.
51. Оптимізація структури народного господарства України.
52. Підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.
53. Проблеми інвестування та їх розв’язання.
54. Проблеми розвитку домогосподарств та сімейного бізнесу.
55. Регіональна економіка: проблеми та перспективи.
56. Оптимізація структури місцевого бюджету.
57. Шляхи подолання безробіття.
58. Специфіка регіональної інфляції та її наслідки.
59. Співвідношення експорту та імпорту на сучасному етапі: першочерговість державних пріоритетів.
60. Трансформація грошового обігу України.
61. Дієвість об’єктивних економічних законів в умовах економіки України.
62. Еволюція предмету та методу економічної теорії.
63. Регулювання банківського сектору економіки.
64. Економічна поведінка в умовах нестабільної економіки.
65. Методи формування сприятливого інвестиційного клімату.
66. Перешкоди на шляху еволюції відносин власності.

67. Управління діловою активністю.
68. Проблеми розвитку інноваційного підприємництва.
69. Необхідність державного регулювання економіки.
70. Проблеми ринку праці України.
71. Шляхи боротьби з тіньовою економікою.
72. Управління економікою за допомогою інфляції.
73. Трансформація пріоритетів світового ринку.
74. Взаємодія валютного курсу та інфляції.
75. Конвертованість валюти та економічна безпека держави.
76. Проблеми формування в Україні середнього класу.
77. Шляхи досягнення макроекономічної рівноваги.
78. Формування нової методології регіональних досліджень.
79. Проблеми розвитку інтелектуальної власності в Україні.
80. Інформаційні технології в системі подолання економічних криз.
81. Конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку.
82. Еволюція ролі людини в системі економічних відносин.
83. Закони попиту і пропозиції в умовах дійсності.
84. Економічна думка України: історія і сучасність.
85. Модель економічного механізму для України.
86. Проблеми та недоліки макроекономічного рахівництва в Україні.
87. Діяльність міжнародних економічних організацій на території України.
88. Закон вартості в умовах постіндустріальної економіки.
89. Співвідношення заощаджень та інвестицій.
90. Проблеми формування ринкової інфраструктури.
91. Еластичність попиту і пропозиції в Україні.
92. Інтегровані моделі економічної політики.
93. Класифікація витрат виробництва в умовах аморфної економіки.
94. Проблеми ціноутворення в сільськогосподарському секторі економіки.
95. Заробітна плата: механізм формування та управління.
96. Проблеми та перспективи розвитку людського капіталу.
97. Територіальне розміщення галузей народного господарства України та його удосконалення.
98. Правове регулювання підприємницької діяльності.
99. Економічний механізм уникнення чи подолання корупції в системі державного замовлення.
100. Визначення пропорцій готівкового та безготівкового грошового обороту, їх обґрунтування.
101. Удосконалення системи управління безготівковим грошовим оборотом.
102. Система державного управління розвитком НТП.
103. Формування інфраструктури інформаційного ринку в регіоні України.
104. Державна регіональна політика України.
105. Економічний механізм управління демографічними процесами.
106. Співвідношення повноважень державного і місцевих бюджетів в системі управління регіональною економікою.

107. Пріоритетні напрямки інвестиційної політики.
108. Стимулювання розвитку небанківського кредитного сектору.
109. Правові та адміністративні методи регулювання ринку праці.
110. Шляхи збільшення обсягів зовнішньоекономічного товарообігу.
111. Державне регулювання інтеграційних процесів.
112. Індикативне державне управління соціальною політикою підприємства.
113. Проблеми ефективної реалізації земельного законодавства.
114. Планування та управління співвідношенням обсягів експорту та імпорту, їх економічне обґрунтування.
115. Транспортна політика держави та регіону.
116. Проблеми подолання безробіття в умовах розвитку НТП.
117. Проблеми формування та розвитку фондового ринку в Україні.
118. Спрощення механізму пільгового кредитування.
119. Проблеми і перспективи капітального будівництва в Україні.
120. Проблеми та перспективи управління державною власністю.
121. Оптимізація структури органів державної влади, що здійснюють регулювання національної економіки.
122. Еволюція предмету національної економіки.
123. Стимулювання розвитку інноваційного підприємництва.
124. Державне управління витратами соціального сектору.
125. Прогнозування чисельності населення країни та планування обсягів національного виробництва.
126. Ресурсно-екологічна політика держави.
127. Розвиток рекреаційного потенціалу України та шляхи підвищення його прибутковості.
128. Економічне зростання в тіньовому секторі.
129. Специфіка подолання регіональної інфляції.
130. Державне регулювання розвитку людини.
131. Трансформація ролі держави в умовах постіндустріальної економіки.
132. Державне регулювання великого підприємництва.
133. Співвідношення різних ринкових моделей в межах одного сегмента ринку.
134. Використання концепції неокласичного синтезу в процесі розробки та реалізації економічної політики.
135. Економічна політика підприємства.
136. Специфіка використання статистико-математичного методу в процесі економічних досліджень.
137. Еволюція потреб та економічних інтересів.
138. Економічні передумови формування та функціонування постіндустріальної цивілізації.
139. Роль економічних процесів у формуванні ноосфери.
140. Порівняльна характеристика дії господарського механізму різних країн.
141. Вплив міграції робочої сили на міжнародні економічні відносини.

142. Інтелектуальна власність та політика її регулювання.
143. Трансформаційна економіка: сутність, зміст та проблеми.
144. Новітні фактори економічного зростання.
145. Економічні та неекономічні блага. Товар і його властивості.
146. Теорії вартості і види цін.
147. Еволюція грошей, сучасні гроші.
148. Посилення важливості проблеми обмеженості ресурсів в умовах глобалізації.
149. Фондовий ринок в Україні: сучасний стан та проблеми на шляху подальшого розвитку.
150. Порівняльний аналіз ринкового і бюджетного секторів економіки.
151. Об'єкти, суб'єкти та механізм дії ринку.
152. Новітні форми нецінової конкуренції.
153. Теорії та моделі підприємництва. Види підприємств.
154. Капітал, відтворення, амортизація і прибуток.
155. Витрати виробництва і авансований капітал.
156. Капітал, прибуток і оподаткування.
157. Специфіка ринкових відносин в аграрному секторі економіки.
158. Земельна рента: сутність, види і механізм утворення.
159. Фінансово-промислові групи в Україні.
160. Економічні доходи та механізм їх розподілу. Структура доходів в Україні.
161. Ризиковість сучасної економіки та страхування.
162. Сутність і структура національного багатства.
163. Причини бюджетного дефіциту та способи його фінансування.
164. Передумови формування товарно-кредитного господарства.
165. Структурна перебудова економіки України.
166. Проблеми розвитку ринкової інфраструктури в Україні.
167. Суспільні фонди споживання: проблеми та перспективи.
168. Інтелектуалізація праці як об'єктивна тенденція сьогодення.
169. Економічні параметри творчої діяльності.
170. Порівняльна характеристика поглядів на розвиток національної економіки Ф. Ліста, Дж.М. Кейнса, К. Маркса.
171. Закордонний досвід сприяння розвитку сфери послуг.
172. Структурні перетворення в економіці України.
173. Морально-етичні фактори виробничо-збутової діяльності.
174. Екологія та мораль як фактори економічного розвитку.
175. Конкуренція в сфері інтелектуаломісткого виробництва.
176. Національно-ментальні фактори економічного зростання.
177. Соціальна сфера на сучасному етапі: поєднання принципів державного та приватного фінансування.
178. Державно-приватне партнерство.
179. Економіка фізичного розвитку людини.
180. Фінансово-бюджетні параметри відтворення робочої сили на рівні національної економіки.

181. Аграрний сектор України: мінімізація ролі посередників.
182. Інноваційна діяльність: проблеми та перспективи.
183. Економічний механізм процесу інновацій.
184. Ефективність використання економічного потенціалу.
185. Проблеми трансформації економічної системи України.
186. Суперечності формування засад інформаційної економіки в Україні.
187. Класифікація витрат виробництва в умовах домінування інформаційного способу господарювання.
188. Державне регулювання економіки як важіль розширення сфери застосування здібностей людини.
189. Розвиток галузевих ринків в умовах глобалізації.
190. Фінансовий сектор та його роль у фінансовій кризі.
191. Мотивація продуктивної праці в бюджетній сфері України.
192. Екстенсивні резерви економічного зростання України.
193. Національний та внутрішній ринки: методологічні підходи до визначення.
194. Особливості роздержавлення житлового фонду і землі.
195. Пріоритети підприємництва: прибутковість чи соціальний ефект?
196. Ринок інформаційних технологій в Україні: стан та проблеми.
197. Використання ідей фізіократів та меркантилістів у сучасній економічній політиці.
198. Ієрархія факторів виробництва на сучасному етапі.
199. Освіта, наука, інформація, знання: економічна роль.
200. Інтелектуальна власність: сутність та проблеми становлення.
201. Економічні закономірності становлення технологічних укладів.
202. Застосування історичного методу в економіці.
203. Співвідношення понять „національне багатство” та „національний капітал”.
204. Сутність та структура воєнної економіки.
205. Методологічні особливості застосування в системі національного рахівництва ВВП та ВВП.
206. Економічні результати прогнозування національної економіки.
207. Державне програмування як інструмент економічної політики.
208. Макроекономічне планування в системі державного регулювання економіки.
209. Перспективи та значення SDR.
210. Екологічні параметри економічного зростання в сучасних умовах.
211. Технологія та економіка: філософсько-економічний аналіз.
212. Порівняльний аналіз теорії людського капіталу та концепції розвитку людини.
213. Новітні підходи до концепції людського потенціалу.
214. Закономірності та суперечності переходу від „людини економічної” до „людини творчої”.
215. Проблеми підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва.

216. Шляхи досягнення макроекономічної рівноваги.
217. Формування нової методології регіональних досліджень.
218. Проблеми розвитку інтелектуальної власності в Україні.
219. Інформаційні технології в системі подолання економічних криз.
220. Конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку.
221. Еволюція ролі людини в системі економічних відносин.
222. Закони попиту і пропозиції в умовах дійсності.
223. Модель економічного механізму для України.
224. Проблеми та недоліки макроекономічного рахівництва в Україні.
225. Діяльність міжнародних економічних організацій на території України.
226. Закон вартості в умовах постіндустріальної економіки.
227. Співвідношення заощаджень та інвестицій.
228. Еластичність попиту і пропозиції в Україні.
229. Класифікація витрат виробництва в умовах аморфної економіки.
230. Проблеми ціноутворення в сільськогосподарському секторі економіки.
231. Заробітна плата: механізм формування та управління в сучасних умовах.
232. Проблеми та перспективи розвитку інтелектуального капіталу в Україні.
233. Межа виробничих можливостей в умовах постіндустріального господарства: матеріальне та нематеріальне виробництво.
234. Перспективи та можливості зникнення держави як форми організації населення.
235. Визначення пріоритетних сфер втручання держави в економіку України.
236. Категорії „добро” і „зло” в економіці.
237. Міністерство культури як суб'єкт державного регулювання економіки.
238. Вплив інформатизації на систему державного управління.
239. Вплив російської агресії на подальші процеси глобалізації.
240. Воєнна економіка в умовах глобалізації.
241. Формальні та неформальні інституції в системі трансформаційних перетворень.
242. Удосконалення механізму формування ціни на послуги комунального транспорту.
243. Проблеми амортизації основного капіталу в Україні.
244. Аутсорсінг в системі державного регулювання економіки.
245. Роль М.Л. Кропивницького в становленні сучасного економічного укладу України.
246. Перешкоди на шляху розширеного відтворення соціального капіталу.
247. Соціально-економічні наслідки перейменування міста Кіровограда.
248. Формування засад постіндустріального суспільства у внз України.
249. Політичні мотиви та антимотиви споживання в Україні.

250. Прояв архетипів у економічному середовищі сучасної України.
251. Організація продажів у месенджерах.
252. Практична реалізація методологічної функції економічної теорії.
253. Взаємоузгодження макро- та мікроекономічної політики.
254. Державна еміграційна та імміграційна політика.
255. Еволюція поняття „економіка”.
256. Засоби праці та предмети праці у сільському господарстві.
257. Трансформація об’єкту дослідження економічної теорії.
258. Діалектика і метафізика економічних досліджень.
259. Гіпотеза в системі методології економічної теорії.
260. Статика і динаміка економічного дослідження.
261. Економічна мораль та економічна відповідальність.
262. Співвідношення „економічних понять” і „економічних категорій”.
263. Сприяння творчому розвитку людини в процесі виконання нею своїх економічних функцій.
264. Порівняльна характеристика структури національного багатства різних країн.
265. Дія закону економії часу в умовах постіндустріальної економіки.
266. Головна проблема економіки в умовах необмеженості ресурсу „інформація”.
267. Лінгвістичні особливості поняття „економічна ефективність”.
268. Особливості визначення мінової вартості в сучасних умовах.
269. Основні та оборотні фонди в електронному бізнесі.
270. Нові підходи до мотивації праці залежно від її характеру.
271. Економічна система глобальної економіки.
272. Економічні наслідки рейдерства.
273. Особливості організації інтернет-аукціонів.
274. Специфіка дії законів попиту і пропозиції в умовах інформаційної економіки.
275. Перспективи розвитку електронних грошей.
276. Організаційні аспекти переростання товарно-грошового господарства у товарно-кредитне.
277. Суперечності функціонування приватної і державної форми власності у сфері вищої освіти України.
278. Вплив кліматичних змін на продуктивність глобального сільськогосподарського сектору.
279. Японська концепція маркетингу: потенціал застосування в умовах українського ринку.
280. Японська модель менеджменту в системі оптимізації демографічних процесів.
281. Прояв закону збереження речовини у загальних економічних законах.
282. Фізика важелів та економічні важелі.
283. Подальший розвиток форм вартості.
284. Капітал-власність та капітал-функція.
285. Особливості споживання інформації та знань порівняно з

- матеріальними благами.
286. Теорія постіндустріального суспільства та її значення для пізнання сучасного світу.
 287. Дія закону Коперника-Грешема в сучасних умовах.
 288. Зміна принципів і методів державного регулювання економіки в умовах її постіндустріальної організації.
 289. Проблема нерівномірного зростання структурного та людського капіталів у структурі інтелектуального капіталу.
 290. „Затухання” ямайської валютної системи.
 291. Просте товарне виробництво і капіталістичне виробництво.
 292. Взаємоузгодження теорій ринкової рівноваги Л. Вальраса і А. Маршалла.
 293. Еластичність пропозиції інформаційного виробництва.
 294. Роздержавлення і приватизація: спільне й особливе.
 295. Протекціонізм інформаційного виробництва.
 296. Застосування закордонного досвіду націоналізації у країнах ринкової економіки.
 297. Стимулююча функція ринку в умовах інформаційного господарювання: нові підходи.
 298. Демографічні параметри місткості ринку.
 299. Деталізація об’єктивних та суб’єктивних нецінових факторів попиту.
 300. Пропозиція як визначальний важіль ринку в умовах інноваційного підприємництва.
 301. Вартість створена знанням.
 302. Особливості ціноутворення на стадії цивілізаційного переходу.
 303. Оптові та роздрібні ціни інноваційномісткої продукції.
 304. Лихварство та колекторська діяльність в Україні на сучасному етапі: економіко-правова оцінка.
 305. Визначення ліквідності інформаційних активів.
 306. Особливість дії закону грошового обігу в умовах домінування сфери нематеріального виробництва.
 307. Кредитні параметри закону грошового обігу.
 308. Еволюція та перспектива трансформації системи грошових агрегатів.
 309. Трансформація поняття „державний кредит” в умовах глобального світового господарства та регіональних міждержавних утворень.
 310. Визначення оптимальної структури власності банківського сектору України.
 311. Удосконалення організаційно-технічних принципів здійснення готівкового обороту.
 312. Держава як суб’єкт державних закупівель в умовах інформаційної економіки: визначення пріоритетів.
 313. Інформаційно-економічна безпека держави.
 314. Інформаційний капітал та проблеми його первинного нагромадження.
 315. Формування ринкової психології та ринкового економічного мислення.

316. Ефекти переливу в постіндустріальній економіці.
317. Електронне урядування як система максимальної демократизації системи державного регулювання економіки.
318. Адміністративне регулювання сфери послуг.
319. Технологія остаточної діджиталізації ринку цінних паперів.
320. Мотиви до заощаджень та інвестицій у сучасній українській економіці.
321. Війна та військова небезпека як джерело розвитку військово-промислового комплексу.
322. Трансформація ролі людини в процесі суспільного виробництва.
323. Забезпечення економічної безпеки України в умовах гібридної війни.
324. Трансформація галузевої і територіальної структури економіки України внаслідок військової агресії.
325. Секторальні перекоси економічної системи України в банківському секторі.
326. Джерела екстенсивного економічного зростання України в сучасних умовах.
327. Вплив корупційної складової на малі економічні цикли.
328. Вища освіта та її роль у циклічності економічного розвитку.
329. Структурне безробіття та структурна зайнятість в умовах ведення бойових дій.
330. Монополізація економіки як джерело інфляції в Україні.
331. Економічні та суспільні наслідки випередження темпів інфляції над змінами адміністративно-правової бази.
332. Принципи підприємницької діяльності в умовах природної монополії.
333. Трансформація міжнародної виробничої кооперації України та її завдання.
334. Еміграція робочої сили України як джерело економічної небезпеки.
335. Економічні наслідки впровадження ринку землі.
336. Проблема формування земельної ренти в умовах сучасної економіки України.
337. Особливість дії закону вартості в сільському господарстві.
338. Сезонні коливання на ціну сільськогосподарського виробництва: посередницький та паливно-ресурсний аспекти.
339. Проблеми інвестування у приватному дрібному сільському господарстві.
340. Пріоритети у дотуванні сільського господарства.
341. Розширення місткості аграрного ринку: практичні рекомендації.
342. Паритетність цін на промислову і сільськогосподарську продукцію.
343. Людський фактор виробництва як ускладнення моделі „економічної людини”.
344. Еволюція економічних функцій людини.
345. Еволюційна та революційна форми науково-технічного розвитку.
346. Вимірювання інтенсивності творчої і розумової праці.
347. Еволюція змісту і характеру праці.

348. Особливості поєднання людини і засобів виробництва на різних стадіях розвитку людської цивілізації.
349. Корупція та мотив особистого збагачення як стрижень системи державного управління в Україні.
350. Демографічна політика у вищих навчальних заходах.
351. Методологічні особливості розрахунку прожиткового мінімуму в Україні.
352. Індивідуалізація масового виробництва.
353. Неспроможність дії законів споживання Енгеля в умовах сучасної української економіки.
354. Організаційні особливості інжинірингу інтелектуаломісткості діяльності.
355. Тактика ділових взаємовідносин та майнового управління.
356. Тактика управління персоналом: досягнення проміжних результатів.
357. Характеристики макроекономічного середовища у маркетингу.
358. Оцінка привабливості ринкового сегменту.
359. Життєвий цикл матеріального товару, послуги та інформації.
360. Фактори аналізу конкурентоспроможності.
361. Потенційно можливі і справжні господарі ринку.
362. Фази розвитку споживання.
363. Інфраструктура нематеріального виробництва.
364. Шляхи підвищення ефективності торговельної діяльності.
365. Економічний світогляд: сутність, значення та механізм формування.
366. Діловий та публіцистичний стиль у викладанні та вивченні економіки.
367. Особливості перекладу деяких специфічних економічних аспектів.
368. Ліквідаційний та передбачувальний характер регулювання економічних процесів.
369. Можливі суперечності національних та економічних інтересів.
370. Генетика економічного процесу.
371. Рівні економічного дослідження та основи для їх збільшення.
372. Межі національної економіки.
373. Чистий економічний добробут.
374. Еволюція методології розрахунку індексу людського розвитку.
375. Виробнича функція в умовах нематеріального виробництва.
376. Біфуркація економічної системи.
377. Проблема перетворення економічного потенціалу в економічний ресурс.
378. Сучасна економічна філософія.
379. Методика обчислення національного багатства.
380. Підвищення продуктивності національного капіталу.
381. Зміст та проблеми становлення економічної демократії.
382. Моральне обґрунтування заходів економічної політики.
383. Проблема співставлення загальнолюдських та економічних цінностей.
384. Відтворення людського потенціалу в умовах трансформаційної

- економіки.
385. Моделювання продуктивності сучасних економічних систем.
 386. Парадигма економічної теорії: сутність та протиріччя.
 387. Стратегія євроінтеграції України: економічний аспект.
 388. Інвестиційні ресурси відтворювальних процесів в умовах глобалізації.
 389. Проблеми підвищення конкурентоспроможності страхового ринку України.
 390. Регіональна інноваційна стратегія та сталий економічний розвиток.
 391. Місце категорій „людина” і „населення” в системі сучасних соціально-економічних відносин.
 392. Соціально-економічний механізм впливу на демографічні процеси на мікрорівні.
 393. Демографічний ефект інноваційного підприємництва.
 394. Соціально-економічні важелі впливу на тіньові демографічні процеси.
 395. Урахування демографічних показників у макроекономічному рахівництві.
 396. Митно-тарифне регулювання як фактор впливу на демографічні процеси.
 397. Регіональні аспекти соціально-економічного впливу на міграційні процеси.
 398. Екологічні фактори соціально-економічного розвитку.
 399. Морально-етичні фактори формування господарського механізму нанорівня як одна з характеристик людського потенціалу.
 400. Національно-ментальні фактори людського потенціалу.
 401. Стан інноваційної діяльності в Україні.
 402. Якість життя та соціальна політика в концепції людського потенціалу.
 403. „Правила гри” на політичному ринку України.
 404. Соціально-економічні важелі впливу на міграційні процеси.
 405. Класифікація демографічних ризиків на мікрорівні підприємства.
 406. Тенденції відтворення людського потенціалу в Україні.
 407. Практичне застосування методології економічної теорії.
 408. Теорія вартості та її дія в Україні.
 409. Суб’єктивістські доповнення до законів попиту і пропозиції.
 410. Формаційний і цивілізаційний підходи у дослідженні національної економіки.
 411. Розгорнута характеристика поняття „національна економіка”.
 412. Новітні фактори економічного зростання.
 413. Боротьба з безробіттям у концепції людського розвитку.
 414. Роль грошей у розвитку економіки.
 415. Боротьба з безробіттям як політика розширення місткості внутрішнього ринку.
 416. Актуальні завдання трансформації економіки України.
 417. Пріоритети трансформації відносин у секторі АПК.
 418. Об’єктивні та суб’єктивні перешкоди на шляху реалізації монетарної політики.

419. Передумови правового регулювання підприємницької діяльності.
420. Вимірювання результатів економічної діяльності в умовах сучасних цивілізаційних зрушень.
421. Проблеми формування середнього класу в Україні.
422. Економічна безпека підприємства.
423. Політика НБУ в концепції національної безпеки України.
424. Практичне значення викладання курсу „Основи економічної теорії” студентам технічних спеціальностей.
425. Стратегічні прорахунки маркетингу освітніх послуг на сучасному етапі розвитку України.
426. Проблемні питання методології сучасних економічних досліджень.
427. Моделі визначення рівня глобалізації на різних щаблях.
428. Демографічні аспекти економічної діяльності домогосподарств.
429. Ринок інформаційних технологій в Україні.
430. Політичні фактори інфляції в Україні.
431. Економічні наслідки декомунізації.
432. Державне сприяння становленню ринку інформаційних технологій в Україні.
433. Інформаційні технології в системі подолання економічних криз.
434. Фізичний розвиток як фактор відтворення людського потенціалу.
435. Інноваційні технології управління персоналом.
436. Суперечності формування засад податкової конкуренції в Україні.
437. Цінова політика природних монополій як джерело економічної небезпеки в Україні.
438. Відносини капіталу в сфері вищої освіти.
439. Управління продовольчою безпекою регіону.
440. Проблеми інтелектуально-кадрового забезпечення ІТ-сфери України.
441. Взаємодія економічних та демографічних процесів.
442. Досвід міжнародних організацій у регулюванні розвитку людського потенціалу.
443. Ринкові чинники відтворення людського потенціалу.
444. Дія економічних законів в теорії людського потенціалу.
445. Трансформація ролі держави в умовах сучасної економіки.
446. Традиційний та інтелектуальний капітал.
447. Стан житлово-комунального господарства в Україні.
448. Проблеми формування місцевих бюджетів: економіко-правовий аналіз.
449. Проблеми фінансової безпеки в Україні.
450. Проблеми гарантування депозитів в Україні.
451. Конкурентоспроможність економіки України на світовому ринку.
452. Еволюція економічних потреб та інтересів.
453. Державне регулювання ринку цінних паперів в Україні.
454. Система державного управління науково-технічним розвитком.
455. Інституціональні фактори становлення і розвитку сучасних грошей.
456. Співпраця України з міжнародними економічними організаціями.

457. Джерела інноваційної стратегії регіонального та національно-економічного розвитку.
458. Роль теоретичного знання для сучасної української економіки та людського розвитку.
459. Мотивація продуктивної праці в бюджетній сфері України.
460. Перспективи розвитку будівельної галузі Кіровоградщини.
461. Розвиток галузевих ринків в умовах глобалізації.
462. Проблеми глобалізації та форми їх прояву.
463. Подолання депресивності розвитку регіону.
464. Економічна безпека споживання.
465. Механізм грошово-кредитного впливу на демографічні процеси.
466. Індeksi та математичні моделі національної економіки.
467. Економічна роль інформації.
468. Якість трудового потенціалу.
469. Національна ідея в економічному вимірі.
470. Економічна свобода та національний суверенітет.
471. Становлення ринку та реструктуризація економіки в логіці економічного переходу.
472. Особливості регулювання різних секторів економіки в розвинутих країнах.
473. Макроекономічна стабілізація.
474. Державне замовлення і державний контракт у системі регулювання економіки.
475. Державне регулювання свободи підприємницької діяльності.
476. Безробіття в умовах розвитку НТП.
477. Еколого-ресурсна політика держави.
478. Транспортна політика держави та регіону.
479. Складові концепції державного регулювання і розвитку ринку земель.
480. Особливості антимонопольного регулювання в Україні.
481. Сучасні форми нецінової конкуренції.
482. Цінова дискримінація в Україні.
483. Використання концепції неокласичного синтезу у процесі розробки та реалізації економічної політики.
484. Автоматизація оцінювання якості роботи у ВНЗ як чинник підвищення її ефективності.
485. Економічна психологія: зміст, значення та історія виникнення.
486. Теоретико-економічне обґрунтування діяльності у сфері професійного спорту.
487. Економічний розвиток Кіровоградщини: можливості міжрегіональної співпраці.
488. Відповідність криптовалют ключовим положенням теорії грошей.
489. Міграційний капітал у системі інвестицій до економіки України.
490. Випереджальна девальвація гривні по відношенню до рубля в системі факторів національної безпеки.
491. Прогнозування макроекономічних наслідків великої приватизації в

- умовах економіки 2018-2020 рр.
492. Умови рівноваги трьох ринків. Модель Хікса-Хансена для України.
 493. Рівновага товарного, грошового та зовнішнього ринків. Модель Манделла-Флемінга для малої відкритої економіки.
 494. Маркетинг творів мистецтва.
 495. Економіка рок-музики.
 496. Відтворення людського потенціалу в сфері релігії.
 497. Прибутковість наукової діяльності студентів.
 498. Економічне обґрунтування нормативів роботи другої половини робочого дня викладача.
 499. Інформаційні важелі зловживання економічною владою.
 500. Відтворення людського потенціалу в образотворчому мистецтві.
 501. Економічні кордони кредиту.
 502. Використання художньої літератури для ілюстрації та супроводу вивчення економічної теорії.
 503. Соціальний капітал як потужний фактор просування товарів на ринку.
 504. Рефінансування та преміювання керівників державних корпорацій і підприємств як фактори девальвації гривні.
 505. Економічні параметри формування та збереження класової структури суспільства в Україні.
 506. Театр як середовище відтворення людського потенціалу.
 507. Механізм ціноутворення в сфері комунальних послуг.
 508. Російський капітал як загроза національній безпеці.
 509. Щастя як економічна категорія.
 510. Критичний аналіз концепції людського потенціалу.
 511. Вплив інформатизації на структуру та розмір особистого бюджету.
 512. Психологічні чинники та прибутковість наукової діяльності в Україні.
 513. Визначення ціни та обсягу виробництва на ринку високотехнологічної продукції широкого вжитку: український контекст.
 514. Перспективи інтернет-торгівлі в Україні: теоретико-економічне обґрунтування.
 515. Відтворення людського потенціалу у спорті.
 516. Проблеми підвищення ефективності економічної політики в Україні.
 517. Недоліки у системі організації безготівкового грошового обігу.
 518. Швидкість обертання грошей: сутність та значення.
 519. Державна антициклічна політика.
 520. Грошові реформи в Україні.
 521. Макроекономічні наслідки співвідношення забезпеченого та незабезпеченого кредиту.
 522. Зустрічні інвестиції та їх роль у визначенні ступеня глобалізації.
 523. Методологія глобалістики.
 524. Глобалізація економічного регулювання.
 525. Глобальний господарський механізм.
 526. Взаємозв'язок культурної та економічної глобалізації.

527. Різні підходи до класифікації економічних циклів. Обґрунтування теорії циклів.
528. Екзогенний та ендогенний науково-технічний прогрес.
529. Проблеми інтеграції України у світове господарство.
530. Американський та японський підходи до небезпеки монополізації сектору інноваційного виробництва.
531. Безмежність та постійне зростання потреб як фактор перешкоджання нормальній діяльності системи державного управління України.
532. Часові межі феномену глобалізації.
533. Сучасна методологія глобалістики.
534. Школи і міждисциплінарний статус глобалістики.
535. Суперечності і дуалізм сучасного етапу глобалізації.
536. Парадоксальна природа глобальних трансформацій.
537. Альтерглобалізм та його форми.
538. Глобальна економіка як прогностична реальність.
539. Методологічні суперечності глобалістики та теорії постіндустріального суспільства.
540. Міжнародні стратегії глобалізації.
541. Конкурентна стратегія розвитку України в умовах глобалізації.
542. Перспективи та значення SDR.
543. Індекс глобалізації та індекс глобальної конкурентоспроможності.
544. Об'єктивне і суб'єктивне у глобальній економіці.
545. Передумови та наслідки фінансової глобалізації.
546. Відмінність предмету вивчення глобальної економіки від глобалістики.
547. Відповідність України ключовим положенням сталого розвитку.
548. Взаємодія глобальних і локальних криз.
549. Механізм урівноваження глобального попиту і глобальної пропозиції.
550. Імміграційна політика держави.
551. Діяльність міжнародних організацій у вирішенні глобальних проблем.
552. Дія економічних законів в умовах глобальної економіки.
553. Інерція економічних процесів.
554. Метафізика у дослідженні попиту і пропозиції.
555. Використання мікроекономічного методу в макроекономічних дослідженнях.
556. Макроекономічні підходи до мікроекономічних проблем.

4. ВИБІР МЕТОДОЛОГІЇ

Запропонований орієнтовний перелік наукових досліджень не є обов'язковим, студент може самостійно визначати тему наукового дослідження та узгоджувати її з науковим керівником. Тематика дослідження може торкатись не тільки виключно предметно орієнтованих питань, а й галузей використання проблемних аспектів, що розглядаються в межах курсу та в інших системах досліджень. Крім того, вона може трансформуватись протягом періоду виконання навчальних завдань та у відповідності до наявних потреб реального господарського сектора, або під впливом світоглядних змін студента та його керівника.

Допускаються такі типи наукових досліджень: історико-дослідницький, проблемно-перспективний, теоретико-практичний, узагальнюючий, теоретико-новаторський, аналітичний та синтезуючий. Кожен з цих типів обов'язково має враховувати ще хоча б один інший, взаємодоповнюючи таким чином один одного. Якщо цього не відбувається, то для загальнотеоретичних питань, бажано використовувати проблемно-перспективний підхід, а до більш практичних питань – можливим є застосування порівняльного аналізу з використанням аналогії, співставляючи наявну проблемну ситуацію та схожий, подібний стан, який вже було розв'язано.

Виконання наукової роботи припускається за такими алгоритмами:

- синтезування теоретичного навчального та наукового матеріалу, наведення прикладів щодо його практичного застосування;
- узагальнення та обробка наявних даних з реалій економічного життя, виведення з них закономірностей та тенденцій;
- на підставі визначеної проблематики розробка новітніх методів економічної політики або важелів впливу на зазначені процеси;
- визначення проблеми та аналіз різних підходів до її розв'язання в різні роки та в різних країнах, вибір найоптимальнішого з них для суспільно-економічних умов України;
- поєднання декількох проблем та розробка заходів щодо їх розв'язання.

Метод науки – це інструмент, спосіб пізнання, який сам, в свою чергу є результатом пізнання, нагромадження набутого досвіду та інформації. Під методом пізнання зазвичай розуміють спосіб досягнення певної мети. Специфіка економічної методології полягає в тому, що в ній не можна ставити лабораторні досліди та експерименти. Будь-яка економічна ідея, гіпотеза або припущення можуть бути перевірені лише на конкретних людях, реальному виробництві, або ж на усьому суспільстві.

Метод діалектичного матеріалізму (категорії кількість і якість, сутність і явище, зміст і форма) тобто визнання первинності матерії, яка знаходиться у стані постійної взаємодії та руху, який мав найбільше поширення в умовах дослідження ринкових процесів, переважання синтезу неокласичної та кейнсіанської парадигм, поступово втрачає свої позиції. Дедалі більше

зростає значення та роль методу діалектичної філософії, який досліджує еволюцію взаємодії матеріальних і нематеріальних чинників економічного буття, що має місце в умовах розвитку інституціональної концепції економічної думки, поширення ролі інформації, освіти, культури і науки.

Метод наукової абстракції ґрунтується на звільненні аналітичного матеріалу від зайвого, несуттєвого і концентрації уваги на типовому, характерному.

Метод системного аналізу розглядає економічні явища та процеси в сукупності, поєднуючи окремі її елементи у систему. Він полягає у комплексному вивченні структурно-функціональних, причинно-наслідкових, внутрішніх і зовнішніх зв'язків.

Метод аналізу полягає у розчленуванні цілого на складові частини, з метою вивчення окремих боків. Метод синтезу полягає у об'єднанні окремих складових економічного процесу чи події у єдине ціле з метою отримання комплексної уяви про досліджуваний об'єкт. Органічне поєднання аналізу і синтезу – об'єктивна умова повноцінного економічного дослідження, виявлення наявних закономірностей, що мають місце у певній ситуації.

Метод логіки застосовує властивості людського розуму у виявленні послідовностей та закономірностей розвитку економічних подій.

Сучасний стан розвитку економічної думки не дозволяє ігнорувати надбання економічних концепцій та поглядів, які знаходяться сьогодні за межами загальноприйнятої парадигми, так званого мейнстріму. Ревізія багатьох економічних теорій, особливо в умовах наявної фінансової кризи, є одним із актуальних способів наукового пізнання на сучасному етапі.

Принцип історизму полягає як у вивченні попередніх досягнень наукової думки, так і у аналізі економічних ситуацій чи подій, що мали місце у світовій економічній історії. Дуже важливе значення при цьому відіграє оцінка та порівняння ціннісних пріоритетів різних періодів та різних суб'єктів економічних відносин. Так, якщо наприклад метою діяльності уряду сполучених штатів на певний час було подолання безробіття, то застосовувати ту ж систему економічних заходів у протилежному напрямі, з метою подолання інфляції в Україні (на підставі теорії Філіпса) не можна. Велике значення при цьому відіграють конкретно історичні та національно-ментальні особливості, які доволі часто ігноруються в процесі економічного аналізу при застосуванні методу абстракції.

Застосування нобелелогії, тобто орієнтації на досягнення виключно лауреатів премії Нобеля має носити обмежений характер, і в обов'язковому порядку доповнюватись іншими методами. Це пов'язано з доволі обмеженим у часі та у проблематиці колом праць нобелівських лауреатів у галузі економіки. До речі, паралельне застосування декількох методів, які не знаходяться у стані взаємозаперечення – це абсолютно нормальне явище.

Важливим є розуміння структури економічного знання, внутрішньої логіки її побудови, усвідомлення того, що заходи щодо удосконалення чи поліпшення певного стану або ситуації (тобто економічна політика), можна розробити лише після зібрання достатнього обсягу фактичного матеріалу,

оволодіння категоріальним апаратом та побудови логічних ланцюгів щодо взаємозалежності певних процесів. Рухаючись від загального до часткового, тобто визначаючи причини виникнення певного економічного процесу, ми застосовуємо метод дедукції. Розвиваючи та систематизуючи одиничні явища та процеси – ми рухаємось до цілого, застосовуючи індукційний метод.

Метод економічного моделювання полягає у побудові спрощеного вигляду наявної ситуації та розробці відповідних заходів щодо поліпшення або оптимізації фінансово-господарського стану.

Метод гіпотези полягає у створенні вільних припущень щодо наявного стану чи можливого розвитку економічних подій і процесів. Метод прогнозування є подібним до гіпотези, проте є більш вірогідним оскільки є науково обґрунтованим та спирається на аналіз наявних фактів.

Метод аналогії і порівнянь визначає спільні властивості певних елементів дослідження і переносить їх з одного на інше. Цей метод використовує водночас декілька об'єктів аналізу, один з яких до цього моменту вже є відносно дослідженим.

Суттєвою передумовою розробки ефективних рішень є глибоке сканування та діагностика актуальних економічних ускладнень. Доволі часто їх причина є прихованою, не такою якою вона здається на перший погляд. У випадку визначення правильних передумов економічної „хвороби”, можна застосовувати різні інструменти економічного одужання – „ін'єкції”, „кровопускання”, „терапію”, „ампутацію” тощо.

Треба навчитись бачити явище системно, в комплексі чинників, вміти визначити, що саме впливає на наш об'єкт дослідження і як він сам спроможний рухати інші процеси та об'єкти. Для цього рекомендується складне економічне явище розчленувати на складові, визначити їхню дію окремо – так, ми застосуємо метод аналізу. Дослідивши усі аспекти руху окремої ділянки, можна складати їх у систему, застосовуючи метод синтезу. Пізнання системи, розкриття її сутності нерозривно пов'язано з роздвоєнням об'єкта пізнання на суперечливі сторони і визначенням шляхів та методів розв'язання цієї суперечності.

Статичний та динамічний методи базуються на урахуванні фактору часу в процесі розробки методології. Так, перший метод досліджує чинник у певний момент часу, не враховуючи його кількісні та якісні зміни протягом певного періоду. Застосування динаміки дозволяє визначити зміни протягом визначеного терміну у події чи процесі, які досліджуються, визначити фактори, що здійснюють на них найвагомий вплив. Останній метод на сьогодні є більш прогресивним, проте існують випадки, коли на першій стадії дослідження доречно застосовувати статичний аналіз для усвідомлення та визначення економічної ролі певного процесу.

Статистико-математичні методи застосовують широкий інструментарій кількісного аналізу конкретних, фактичних подій. Аналіз якісних змін при цьому здійснювати доволі складно, як і враховувати обсяги подій, які мають нематеріальний вираз в економічному житті.

Значення та переваги графічного методу полягають у спрощенні візуального сприйняття економічної теорії, його доречно застосовувати не лише в науковій, а й у навчальній роботі.

Метод комп'ютерної обробки економічної інформації є об'єктивною вимогою сьогодення, він пришвидшує механічні розрахунки, спрощує графічні побудови, використовує усі перелічені методи. Кумулятивний метод нагромадження та застосування надбань різних шкіл та концепцій економічної думки полягає в урахуванні різних положень та аналітичних підходів щодо аналізу певного процесу.

Застосування ілюстративного матеріалу спростить сприйняття наукового матеріалу, надасть йому певну дидактичну цінність, проте зможе відволікти увагу від аспектів та явищ, які не ілюструються у вигляді таблиць, графіків, діаграм тощо. Проте, слід пам'ятати, що надмірне захоплення застосуванням математичних формул та кількісних методів ускладнить якісну характеристику окремих явищ, які не завжди можна розрахувати кількісно.

Наукову роботу проблемно-перспективного спрямування рекомендовано проводити з урахуванням наступних елементів: визначення існуючої актуальної проблеми, літературний огляд з приводу теоретичних положень її природи, розробка заходів щодо ліквідації існуючої проблеми, визначення механізмів впровадження в реальне життя розроблених заходів.

Історико-дослідницький напрям повинен містити в собі: визначення існуючої проблеми, історико-аналітичний підхід до її розв'язання, авторську оцінку історичних процесів, можливість їх застосування на сучасному етапі.

При розробці конкретної теми слід уникати бездумного переписування підручників, газет, журналів, монографій, брошур тощо. По закінченню розробки конкретної теми, студент повинен вільно орієнтуватись в питаннях, що підлягали його розгляду, вміти визначати актуальність та важливість теми, робити висновки на підставі дослідження.

Розробка однієї теми окремим студентом не є обов'язковою, припускається робота проблемних гуртків на спільну тему, з якої пізніше можуть „вийти” декілька різних тем або різних аспектів однієї проблеми. При роботі груп студентів рекомендовано використовувати методи „мозкового штурму” та „метод Делфі”.

Найпростішими є спроби наукового пошуку в секторі економічної теорії; пояснимо, чому це так.

Постіндустріальне або інформаційне суспільство характеризується всеохоплюючим поширенням інформації серед усіх верств населення, інформатизацією усіх суспільних процесів. В економіці ознакою такого суспільства є визначення інформації, знань та освіти головним фактором виробництва. При цьому знання теоретичне не втрачає, а навпаки підсилює свою роль. Багато хто просто не знає і не розуміє змісту поняття „теоретичне знання”, сприймаючи його як набір певних голослівних припущень, що не мають абсолютно ніякого відношення до реального проблемного існування людини. Насправді наукова теорія – це систематизація та узагальнення,

виведення в систему законів, принципів і тенденцій комплексу багаторічних спостережень реального буття. Ті теоретичні системи, що не знаходять практичного підтвердження – зникають і використовуються лише для порівняння з правдивими теоріями та для вивчення еволюції наукової думки.

Але можливі ситуації, коли деякі застарілі теорії можуть набути нової наукової сили, що відбувається внаслідок застосування останніх досягнень науково-технічного прогресу. Так, зокрема, теорія постіндустріального господарства (деякі елементи якої присутні ще у працях першого президента Української академії наук В.І. Вернадського) сприймалась не як наука, а як футурологія, тобто погляд у майбутнє, який не обов'язково зможе знайти своє реальне втілення.

На відміну від теорії, прикладне наукове знання спрямоване на подолання наявних сьогочасних проблем, проте воно не розраховане на глибинний аналіз причин їх виникнення та запобігання їх появи у довгостроковій перспективі. Саме прикладні знання викликають найбільшу зацікавленість суспільства, і це є абсолютно закономірним, в той час як теорія є інструментом цивілізаційного розвитку суспільства. Особливо це важливо саме зараз, коли наша країна знаходиться на зламі двох епох: індустріальної та інформаційної.

Вивчення прикладних спеціалізованих аспектів функціонування економічної системи спрямовується на отримання прибутку, доволі часто з ігноруванням норм моралі та закону, при цьому визначальні, фундаментальні питання щодо функціонування людини і економіки залишаються при цьому без відповіді. Так, проблема пізнання законів господарського життя підміняється короткостроковим, інколи одноразовим актом прибуткової угоди.

У сучасних умовах трансформації суспільних відносин лише інституціоналізована економічна теорія спроможна сприяти формуванню повноцінного світогляду особистості, закласти основи для розвитку та формування методології наукового дослідження і дидактичної практики, сформувати сучасну повноцінну людину, визначити її місце в середовищі оточуючих факторів.

Саме економічна теорія, максимально інституціоналізована, тобто збагачена впливом іншим суспільних наук, в сучасних умовах дає відповідь на питання про місце і роль людини в системі не лише економічних, а й усіх суспільних відносин. В той час, як прикладні економічні напрями спрямовуються лише на отримання прибутку в короткостроковій перспективі. Варто зазначити, що всі ці науки використовують економічну теорію в якості методологічного фундаменту, свідомо це відбувається чи несвідомо. Відтак нерозуміння та незнання теорії позбавляє прикладні наукові знання можливості їх обґрунтування, поглибленого вивчення.

Економічна теорія визначає всезагальні та всеохоплюючі принципи господарювання людини, які ґрунтуються на принципах організації суспільних відносин, загальнолюдських цінностях та моральних устоях. Її завданням не є навчання щодо отримання прибутку, глобальна мета вивчення

економічної теорії уходить в обрії пізнання, вона визначає яким чином суспільство свідомих людей має відчувати себе комфортно у наявних умовах.

Прикладні економічні напрями формуються не на підставі загальних буттєвих положень, а регламентуються законами, постановами, іншими юридичними документами, які носять тимчасовий характер і мають властивість до змін у короткостроковому періоді. Причому дослідження виключно економічних аспектів діяльності людини, позбавлених людських, моральних, психологічних якостей („людини економічної” за А. Смітом), спрямовано на отримання прибутку чи інших способів поліпшення власного стану всупереч існуючим моральним нормам.

5. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Завершальна стадія наукової роботи студентів має вигляд наукової студентської конференції, де заслуховуються та підлягають обговоренню найкращі результати досліджень. Публікація результатів наукової роботи, як правило, здійснюється або у формі тез доповідей до наукової конференції, або у вигляді наукової статті. Тези доповіді до конференції оформляються у довільній формі, на папері формату А4, з одного боку, невеликим обсягом (3-7 аркушів), який розкриває загальні етапи виконання роботи та отримані результати.

Статті у збірнику наукових праць „*Розвиток економічної думки*”, який видавала кафедра економічної теорії та права, друкуються у відповідності до вимог Вищої атестаційної комісії України, за наступними правилами.

Набір тексту здійснюється в текстовому редакторі **Word**, **14 кеглем** шрифту **Times New Roman** через **1,5 інтервали**. Відступи з усіх боків аркуша – **2 см**. Абзац – 1,5. Статті мають подаватись **у двох варіантах**: електронному (CD або інший носій) та роздрукованому на папері формату А4, з одного боку.

Кожна стаття має містити в обов'язковому порядку послідовно такі елементи:

- анотація (до 300 знаків, виконується курсивом);
- постановка проблеми та її актуальність;
- аналіз останніх досліджень і публікацій за обраною тематикою із нерозв'язаною раніше часткою проблеми;
- формулювання цілей статті;
- виклад основного матеріалу (результати дослідження);
- висновки (теоретичне та практичне значення);
- список використаної літератури.

Роботи виконуються **українською** мовою.

Загальний обсяг статті не має перевищувати **13 аркушів**, але й не може бути меншим за **6** аркушів. Для точнішого оформлення статті, та задля уникнення негараздів, слід додатково проконсультуватись із науковим керівником, проглянути наукові журнали та збірники наукових праць.

При написанні статті автор обов'язково має посилатись на використану наукову та навчальну літературу. При цьому має бути використано не менше 10 авторитетних джерел. Застосування та цитування джерел сумнівного походження або матеріалів засобів масової інформації є неприпустимим. Якщо студент вже має певні напрацювання у зазначеному секторі науки, він може посилатись на власні публікації. Нумерація посилань відбувається за номером, за яким стоїть це джерело в списку літератури. Наприклад, посилання на 17-ту сторінку дванадцятого джерела, оформляється у вигляді:

Сьогодні все довкілля Землі перетворилось в єдиний інтегральний ресурс, який інтенсивно використовується людиною [12, с. 17].

При цьому сторінка позначається маленькою літерою, після неї ставиться крапка, після якої робиться пробіл і зазначається номер сторінки. Після номера джерела ставиться кома, після якої обов'язково ставиться пробіл. Якщо посилання здійснюється на речення чи матеріал, який розташований на двох сторінках, то він матиме вигляд [12, с. 17-18]. Якщо ж підтвердження тези міститься водночас на декількох сторінках одного джерела, то воно оформляється так: [12, с. 17; с. 263].

Сам список літератури має оформлятися або у алфавітному порядку, або у порядку розташування посилань по тексту. Використана література у списку наводиться мовою, якою вона видана, проте посилання на зазначений текст наводиться перекладений українською. У випадку розташування списку літератури за алфавітом, спочатку наводяться українські та російські джерела, а після них – джерела іноземними мовами.

Приклади оформлення літератури:

Стаття, написана одним автором, опублікована у науковому журналі:

1. Горенко О. Боротьба з безробіттям і перспективи європейської інтеграції / О. Горенко // Людина і політика. – 2001. - № 5. – С. 113-135.

Стаття, опублікована у збірнику наукових праць, у якій декілька авторів, на початку зазначає першого автора, усіх інших авторів після назви статті:

2. Горленко І. О. Концепція збалансованого розвитку : принципи і механізми реалізації в Україні / І. О. Горленко, С. А. Лісовський, Л. Г. Руденко // Україна : географічні проблеми сталого розвитку. Зб. наук. праць : в 4-х т., - К. : ВГЛ Обрії, 2004. – Т. 1. - 2004. – С. 62-70.

Тези доповіді до наукової конференції можуть мати вигляд:

3. Піскунов В. Про необхідність розвитку елементів плюралізму у методології демореальності / В. Піскунов // Етнонаціональний розвиток в Україні та стан української етнічності в діаспорі : сутність, реалії, конфліктності, проблеми та прогнози на порозі ХХІ століття. Матеріали п'ятої міжнар. наук.-практ. конф. – Київ-Чернівці : Вид-во КВП, 1997. – Ч. II. – С. 240-245.

або

4. Яковенко Р. В. Необхідність побудови та удосконалення системи соціально-економічного впливу на демографічні процеси / Р. В. Яковенко // Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. [«Наука та інновації – '2005»]. – Економічні науки. – Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2005. – Т. 11. - С. 117-120.

Правило щодо застосування більше одного автора діє аналогічно до оформлення статей. При цьому ініціали авторів наведені після назви доповіді, вказуються перед прізвищем, на відміну від початку джерела. Якщо у виданні не зазначається по-батькові автора, то вказувати його не слід.

Видання, яке не зазначає свого призначення (посібник, підручник чи монографія) написане одним автором оформляється у вигляді:

5. Розпутенко І. Управління державними видатками в перехідних економіках / І. Розпутенко. – К. : Основи, 1993. – 223 с.

Перекладне видання, навчальний посібник який має двох авторів:

6. Самуэльсон Пол Э. Экономика : уч. пос. / Самуэльсон Пол Э., Нордхаус Вильям Д. ; пер. с англ. - [16-е изд.]. – М. : Издательский дом «Вильямс», 2000. – 688 с. : ил. – Парал. тит. англ.

У випадку наведення іноземних прізвищ та імен, вони не змінюються і наводяться у незмінному порядку.

Навчальний посібник, підручник, або монографія, написані двома або трьома авторами:

7. Богиня Д. П. Основи економіки праці : навч. посіб. / Д. П. Богиня, О. А. Грішнова. - К. : Знання-Прес, 2002. – 313 с.

8. Базилевич В. Д. Макроекономіка : підруч. / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Л. О. Баластрик ; за ред. В. Д. Базилевича. – К. : Знання, 2004. - 851 с.

Більше трьох авторів:

9. Партнерство публічної влади, громадськості та приватного сектору у процесах місцевого розвитку : монографія / [Фишко Є. О., Бойко-Бойчук О. В., Вакуленко В. М. та ін.] ; за ред. Є. О. Фишка. – К. : Вирій, 2003. – 168 с. : іл.

10. Екологічний менеджмент : навч. посіб. / за ред. В. Ф. Семенова, О. Л. Михайлик. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 407 с.

11. Державне регулювання економіки : підруч. / [Михасюк І., Мельник А., Крупка М., Залога З.]. – К. : Атіка, Ельга-Н, 2000. – 592 с.

Багатотомне видання:

12. Пигу А. Экономическая теория благосостояния : в 2 т. / Пигу А. – М. : Прогресс, 1985. - Т. 1. – 511 с.

Якщо конкретний том має свою назву, то слід зазначати і його:

13. Чухно А. А. Твори : у 3 т. / НАН України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Наук.-дослід. фін. ін-т при М-ві фін. України / А. А. Чухно. – К., 2006. - Т. 2 : Інформаційна постіндустріальна економіка : теорія і практика. – 512 с. – Бібліогр. : с. 502-510.

Без автора:

14. Антология экономической классики : в 2-х т. [Предисловие, составление И. А. Столяров]. – М. : МП «ЭКОНОВ», 1991. - Т. 2. – 486 с.

15. Статистичний щорічник України за 2007 рік / Державний комітет статистики України ; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Вид-во „Консультант”, 2008. – 572 с. : іл., табл.

***Автореферат* оформляється у такому вигляді:**

16. Гребельник О. П. Формування митно-тарифної політики України за умов ринкової трансформації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.05.01 „Світове господарство і міжнародні економічні відносини” / О. П. Гребельник. – К., 2003. – 42 с.

Електронні ресурси:

17. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

18. Лист Ф. Национальная система политической экономии [Електронний ресурс] / Лист Ф. – Режим доступу : <http://www.knukim-edu.kiev.ua/index.php?id=613&view=article>. – Назва з титул. екрану.

19. Статеві-вікова структура населення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukr-tur.narod.ru/geonas/naselukr/stat-vik/stat-vikova.htm>. – Назва з титул. екрану.

При оформленні статті чи тези у кінці зазначаються лише безпосередньо авторські сторінки {С. 93-97}. При наведенні у списку літератури книги, зазначається загальний перелік сторінок {761 с.}. Якщо є сумніви щодо потреби у зазначенні певної інформації стосовно видання – то

простіше надати усю інформацію, а потім, у разі потреби, – видалити її, ніж потім шукати джерело заново.

Якщо в джерелі літературі, його назві, частині, що цитується або у прізвищі автора є помилка – слід наводити їх у такому вигляді, у якому вони надруковані. Саме тому важливим є зазначення номеру видання посібника чи підручника.

Зразок оформлення початку статті:

КАНДИБА Михайло Анатолійович
студент 1-го курсу ФОФ
стац., гр. МК-18

РИНОК ЄВРООБЛІГАЦІЙ У КІРОВОГРАДСЬКІЙ ОБЛАСТІ

У статті розкриваються закономірності та принципи функціонування ринку міждержавних цінних паперів на регіональному ринку. Особливу увагу...

Постановка проблеми та її актуальність. Розвиток інтеграційних...

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Найбільший внесок...

Цілі статті. Метою цієї статті є...

Виклад основного матеріалу. Трансформаційні процеси...

Висновки.

Список використаної літератури.

Напівжирним шрифтом виділяються лише наведені вище заголовки, в решті тексту дозволяється використовувати лише курсив, у потрібних для цього випадках.

Таблиці оформляються з правового краю, зверху:

Таблиця 1

Порівняльна характеристика різних видів економічної діяльності

Характеристика	Фізична праця (проста)	Розумова праця	

Якщо таблиця не вміщується на 1 сторінку, можна продовжувати на наступних сторінках, зазначаючи при цьому:

--	--	--	--

Рисунки та інший ілюстративний матеріал мають бути оформлені знизу, таким чином:

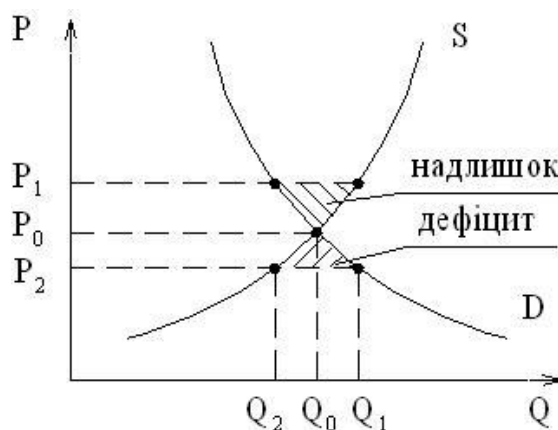

Рис. 1. Ринкова рівновага

Таблиці та рисунки нумеруються у порядку зазначення їх у тексті статті.

До матеріалу статті в обов'язковому порядку має бути доданий інформаційний аркуш із зазначенням ПІБ студента, групи, курсу, форми навчання, наукового керівника, контактного телефону, назви доповіді.

ПІСЛЯМОВА

Вплив на поведінку людини за допомогою моральних норм, які формуються у тому числі в процесі наукової роботи, здійснює поштовх для позитивного руху суспільства у своєму розвитку. Підприємництво та бізнес, обґрунтовані етичними нормами та моральними принципами, в змозі покращити загальний добробут, загальнодержавний психологічний стан суспільства, сприяти створенню свідомої та дієздатної ноосфери. Мотивація економічної діяльності доволі часто знаходиться в суперечності з етичними нормами, тому одним із завдань науково-дослідної роботи студентів є узгодження та взаємоаналіз цих факторів. Науковий керівник у цьому процесі виконує не лише науково-аналітичну та організаційну, а й виховну роботу.

Спільне проведення студентських наукових досліджень представниками різних вузів буде спроможне сприяти пришвидшенню темпів розбудови науково-дослідницької інфраструктури регіонів, зміцненню нових форм міжвузівської співпраці, посиленню конкуренції між вузами у даній сфері. Головне, щоб така ситуація не призвела до формалізації та показовості наукової діяльності, що дуже швидко може знищити усі позитивні здобутки в цій сфері.

Головним завданням економічного виховання є сприяння формуванню економічного світогляду, сутність якого можна визначити як частину сприйняття, відчуття та розуміння людиною довкілля, що здійснює вплив на економічну обґрунтованість її вчинків. Економічний світогляд індивіда передбачає свідоме чи підсвідоме економічне обґрунтування всіх дій, навіть тих, що не стосуються економічного сектору стосунків безпосередньо. Не можна беззаперечно стверджувати, що економічний світогляд є певною частиною загального світогляду людини; обмеження стосуються передусім кола застосування інформації, а не меж її усвідомлення.

Між умовами функціонування економічного світу (або сектора економічних взаємовідносин суспільного життя) та економічним світоглядом окремо взятої людини існує взаємозалежність. Економічний світогляд особистості формується під впливом зовнішнього світу, „правила гри” в якому визначаються на підставі вже сформованих світоглядів. Відтак, формування економічного світогляду в умовах розбудови нової системи української економіки посідає не тільки одне з головних місць у процесі саморозвитку людини, а й є одним з важелів стабілізації та розвитку економічної системи і, насамперед, – економічної системи регіону.

Як відомо, світогляд має три підсистеми: пізнавальну, ціннісну та поведінкову. В процесі виконання головних завдань вищої освіти, що включають надання комплексу теоретичних та практичних знань і морально-патріотичного виховання, здійснюється реалізація перших двох підсистем у максимально звуженому та примітивному вигляді. Але не можна стверджувати, що формування економічного світогляду відбувається лише у вищих навчальних закладах.

Протягом свого існування кожна людина отримує певний життєвий досвід, формує уявлення про те, що її оточує, робить певні узагальнення. Як відомо, завершальний етап формування людської особистості відбувається (в переважній більшості випадків) саме у вищих навчальних закладах. Тому існує небезпека появи в студента внутрішнього конфлікту, що виникає внаслідок суперечностей між тими знаннями і досвідом, які він уже має, і тією інформацією, яку він отримує на заняттях. Регулятивно-комунікативна функція викладача (тобто зміна думки чи погляду студента) в такому випадку буде реалізована в повному обсязі лише за умов наявності досить високого рівня знань та авторитету серед студентів.

Джерелами інформації, що здійснюють безпосередній вплив на формування світогляду, можуть бути засоби масової інформації, близькі та знайомі, твори мистецтва та результати наукових досліджень. Їх співвідношення відіграє дуже серйозну роль. Сприйняття та розуміння того, що відбувається „тут і зараз”, є значно простішим, ніж визначення сутності, причин та мотивів явища, а також прогнозування його наслідків. Розвиток інформаційної культури студента гарантує відокремлення якісних та потрібних джерел від решти інших, що не сприяють подальшому удосконаленню особистості.

Недостатній рівень розвитку регіону зумовлений обмеженістю не тільки економічного, але й наукового спрямування. Таким чином, обсяг досліджень, що спрямовуються на покращення ситуації в регіоні, поступово знижується та наближається до нуля. Це може призвести до загальної психологічної пасивності та економічного скептицизму. Протистояння таким негараздам надає науковій роботі студентів нових якісних відтінків та мотивів.

Збільшення обсягів засвоєної інформації, формування етично та екологічно обґрунтованого світогляду людини, яка буде відчувати себе повноцінним громадянином внаслідок ввічливого ставлення до себе може призвести до радикальних змін на регіональному ринку праці. Йдеться про створення „активної пропозиції” робочої сили, яка буде спроможна панувати на ринку та впливати на розмір заробітної плати й умови праці. Економічно розвинутий світогляд буде здатний опосередковано створювати робочі місця та сприяти руху країни до економічного зростання.

Водночас викладач, усвідомлюючи себе одним із джерел формування економічного світогляду, не повинен перетворювати себе та свою навчальну дисципліну на „центр всесвіту” в очах студента. Він повинен заохочувати студента до навчального процесу взагалі, намагатись розширити його загальний кругозір, сприяти виникненню в нього прагнення до пізнання, як процесу.

Отже, в процесі реалізації навчальної та виховної функцій в умовах регіональної економіки вищі навчальні заклади повинні виконувати ще одну функцію – сприяти формуванню економічного світогляду. Серед умов його формування слід назвати засвоєння якомога більшого обсягу інформації, не тільки вузькоспеціалізованого напрямку, але й того, що стосується

суспільного життя та перспектив його різнобічного розвитку. Не менш важливим є вміння використовувати отриману та оброблену інформацію, а також адаптувати її для ситуацій, що будуть спроможні не лише сприяти підвищенню добробуту особистості, а й розвитку наукової та соціально-гуманістичної інфраструктури держави.

Дотримання наведених у посібнику рекомендацій дозволить студенту виконати усі наведені завдання наукової роботи, задовольнити особисті потреби щодо його визнання, отримати навички наукового аналізу, вміння правильно оформляти наукові праці. Науковий керівник у разі дотримання запропонованих порад зможе ефективно організувати процес наукового пошуку студентів, правильно виконати завдання, поставлені керівництвом, продовжити рух у напрямі особистого самоудосконалення та розвитку.

Рекомендована література:

1. Яковенко Р. В. Наукова робота студентів : методичні поради та рекомендації / Р. В. Яковенко. – Кіровоград : „ПіК”, 2009. – 40 с.
2. Яковенко Р. В. Новітні підходи до організації наукової роботи студентів / Р. В. Яковенко // Викладання економічних дисциплін в умовах глобалізації та європейської інтеграції України : збірник матеріалів Міжнародної науково-методичної конференції, 02 червня 2017 р., – Харків : ХНАДУ, 2017. – С. 84–85.
3. Яковенко Р. В. Проблемні питання методології сучасних економічних досліджень / Р. В. Яковенко // „Сучасні проблеми економічної теорії, маркетингу та моделювання соціально-економічних систем” : Матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції (заочної), м. Кропивницький, 28-29 квітня 2017 року. – Кропивницький : „Ексклюзив-систем”, 2017. – С. 114–117.
4. Яковенко Р. В. Формування економічного світогляду випускників вищих навчальних закладів регіону / Р. В. Яковенко // Україна – територія можливостей для розвитку підприємництва : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції [Економічні перспективи підприємництва в Україні], (26–27 жовтня 2017 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. Ч. 1. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2017. – С. 650–652.
5. Яковенко Р. В. Дія економічних законів в теорії людського потенціалу / Роман Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2010. – Вип. 3. – С. 22–31.
6. Яковенко Р. В. Інформатизація в Україні : основні напрями, тенденції, проблеми / Р. В. Яковенко, К. В. Самсонова // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2011. – Вип. 4. – С. 40–50.
7. Яковенко Р. В. Роль теоретичного знання для сучасної української економіки та людського розвитку / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2013. – Вип. 6. – С. 5–12.
8. Яковенко Р. Чистая наука, психodelия и глобализация [Електронний ресурс] / Р. Яковенко. – Режим доступу : <http://tusovka.kr.ua/news/2017/07/03/chistaja-nauka-psihodelija-i-globalizatsija>. – Назва з титул. екрану.
9. Яковенко Р. Економічна роль інформації. Інформаційний потенціал національної економіки [Електронний ресурс] / Р. Яковенко. – Режим доступу : <http://rk.kr.ua/ekonomichna-rol-informatsii-informatsiinii-potentsial-natsionalnoi-ekonomiki>. – Назва з титул. екрану.
10. Яковенко Р. В. Застосування закону економії часу в процесі викладання економічної теорії студентам неекономічних спеціальностей / Р. В. Яковенко // Україна – територія можливостей для розвитку підприємництва : збірник матеріалів міжнародної науково-практичної інтернет-конференції [Економічні перспективи підприємництва в Україні],

(26–27 жовтня 2017 р., м. Ірпінь) : у 2 ч. Ч. 1. – Ірпінь : Університет ДФС України, 2017. – С. 628–630.

11. Оврашко О. С. Інформаційні технології в системі подолання економічних криз / О. С. Оврашко, Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2011. – Вип. 4. – С. 196–203.

12. Яковенко Р. В. Об’єктивна необхідність вивчення і дослідження національної економіки / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2014. – Вип. 7. – С. 5–15.

13. Яковенко Р. В. Організація наукової роботи студентів як елемент стратегії розвитку людського потенціалу / Р. В. Яковенко // Розвиток економічної думки : зб. наук. праць. – Кіровоград : „Поліграф-сервіс”. – 2012. – Вип. 5. – С. 128–138.

14. Яковенко Р. В. Відтворення людського потенціалу в умовах трансформаційної економіки : дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.01 / Яковенко Роман Валерійович, К., 2011. – 213 с.

15. Яковенко Р. Інструментарій підвищення мотивації студентів до написання якісних курсових робіт / Р. Яковенко // Студентський вісник. – 2011. – № 12 (328). – С. 10.

16. Яковенко Р. В. Розвиток системи мотивації праці та поширення її творчого характеру як чинник відтворення людського потенціалу / Роман Яковенко // Наук. праці Кіровоградського нац. техн. ун-ту : Економічні науки. – Кіровоград : КНТУ. – 2009. – Вип. 16, ч. 1. – С. 132–138.

17. Яковенко Р. В. Основи теорії економіки для технічних спеціальностей : навч. посіб / Роман Яковенко. – Кіровоград : „Поліграф-Сервіс”, 2009. – 120 с. : іл.

З М І С Т

Вступ	3
1. Загальні положення	5
2. Послідовність виконання	7
3. Орієнтовні напрямки наукових досліджень студентів	11
4. Вибір методології	27
5. Вимоги до оформлення результатів дослідження	33
Післямова	39
Рекомендована література	42